

Valtuustoaloite 17.3.2025 / Jämsä on säilytettävä tuulivoimaloista vapaana kuntana (Pekka Kataja + neljä allekirjoittajaa)

Khall 02.03.2026 § 39

Valmistelija: kaavoitusinsinööri Rainer Nyholm, puh. 040 838 0122

Pekka Kataja ja neljä (4) allekirjoittajaa ovat kaupunginvaltuuston kokouksessa 17.3.2025 jättäneet valtuustoaloitteen koskien esitystä, että Jämsä on säilytettävä tuulivoimaloista vapaana kuntana.

Aloitteessa esitetyt vaatimukset

1. Jämsä on säilytettävä tuulivoimaloista vapaana kuntana – kaikkialle vyöryvien elinympäristön pilaajien torjunta on sukupolvemme tärkeimpiä tehtäviä
2. Rakentaminen tulee tarvittaessa estää kaavoitustoimenpiteillä. Rakentamiseen tarvittavia lupia ei saa myöntää

Vaatimuksille esitetään seuraavat perustelut

- Kiinteistöjen ja maa-alueiden arvojen raju aleneminen voimaloiden vaikutuspiirissä
- Tuulivoiman tuotto on satunnaista, sen varaan sähköntuotantoa ei voi rakentaa
- Tuulivoiman kiinteistöverotuottoja on laajasti liioiteltu, niillä ei pelasteta kuntien taloutta. Monet pikkukunnat tarttuvat harhaluuloissaan kuin hukuvat oljenkorteen
- Enimmiltä osiltaan tuotot valuvat ulkomaille
- Maisemat tuhoutuvat laajasti ja alueet tulevat elinkelvottomiksi
- Muut ympäristöhaitat, maankäytön estyminen monin tavoin. Lähes kaikille luonnonvaraisille eläimille eläminen tuulivoimaloiden lähialueilla käy mahdottomaksi ja erityisesti petolinnuille ja muuttolinnuille tuulimyllyt ovat erittäin suuria tappajia
- Voimaloiden tuottama korvin kuultava häiritsevä ääni ja erityisesti terveydelle vaarallinen alitaajuuden ääni. Saksassa sairaskassat maksavat korvauksia tuulivoimaloista johtuville sairauksille
- Yksittäinen tuulivoimala tuottaa sähköä vain muutaman kuukauden vuodessa
- Välkehaitat
- Voimaloiden rakentajatkin pääosin ulkomailta. Eivät maksa verojaan Suomeen
- Ongelmajäte purettaessa, valtavat purkukustannukset
- Oheiskustannuksina mm. uusien sähkönsiirtolinjojen tarve ja alkuperäisen luonnon ja metsien tuhoutuminen niiden alta ja samalla hiilinielujen laaja väheneminen, kantaverkon vahvistaminen ja varavoiman rakentaminen. Näidenkin valtavat kustannukset tulevat kuluttajien maksettavaksi.

- Ympäristörikos pahinta lajia. Suomessa on jo suuret alueet pilattu lopullisesti.

Aloitteessa esitetään edellä mainittujen lisäksi lisäsyitä miksei tuulivoimaa saisi rakentaa lisää:

- Tuulivoima tuotti vuonna 2024 keskimäärin 25 % koko kapasiteetistaan.
- Ruotsin kolme suurinta tuulipuistoa on konkurssissa. Vuoden 2024 alusta laskien Suomessa ei ole aloitettu yhtään tuulivoiman rakentamista. Rahoittajat havahtumassa todellisuuteen
- Maan sähköntuotantoa ei voi rakentaa sääriippuvaisen tuotannon varaan; huoltovarmuuskysymys
- Tuulivoima aiheuttaa luonto-, maisema- ja eläimistötuhoja
- Maanvuokrausmenettely on röyhkeää
- Vähätellään tuulivoiman työllistämisaikavaihteluita paikallisesti
- Mihin tuulivoimaloiden sattumanvarainen ylituotanto aiotaan myydä
- Sähköteknisesti tuulivoima on uhka koko sähköverkon vakaudelle

Yhteenveto aloitteen sisällöstä

Aloitteessa esitetään, että Jämsä tulee säilyttää tuulivoimaloista vapaana kuntana, ja että mahdollinen tuulivoimarakentaminen tulisi tarvittaessa estää kaavoituksellisin keinoin eikä rakentamiseen tarvittavia lupia saa myöntää.

Aloitteen perusteluissa nostetaan esille tuulivoiman koetut haitat, kuten vaikutukset kiinteistöjen arvoihin, maisemaan, luontoon ja eläimistöön sekä mahdolliset melu- ja välkevaikutukset. Lisäksi esitetään huolia tuulivoiman taloudellisesta kannattavuudesta, sähköntuotannon sääriippuvuudesta ja sähköverkon vakauksesta. Aloitteessa tuodaan esiin myös kriittisiä näkemyksiä hankkeiden valmisteluprosesseista, maanvuokrausmenettelyistä sekä tuulivoimayhtiöiden toiminnasta ja suunnitelmien laajuudesta. Kokonaisuutena aloitteessa vaaditaan, ettei tuulivoimaloita tulisi sijoittaa Jämsän alueelle ja että kunnan tulee aktiivisesti estää niiden toteutuminen.

Lainsäädännöllinen lähtökohta ja kaupungin tehtävä

Alueidenkäyttölain 1 §:ssä todetaan seuraavasti:

Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa.

Kaupungilla ei ole toimivaltaa yleisesti kieltää tuulivoimarakentamista koko alueellaan. Suomen lainsäädäntö perustuu tapauskohtaiseen arviointiin: hankkeiden soveltuvuutta arvioidaan aina kaavoitus- ja ympäristömenettelyjen kautta. Tuulivoimavapaan kunnan määrittäminen ei ole vallitsevan lainsäädännön mukainen keino ohjata alueiden käyttöä.

Tuulivoimarakentamisen suunnittelun periaatteet ja vaikutusten arviointi

Tuulivoimahankkeiden suunnittelu perustuu valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (Valtioneuvoston päätös 14.12.2017).

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät, että tuulivoimatuotannon lisäämiseen varaudutaan osana uusiutuvan energian ja vähähiilisen yhteiskunnan tavoitteita, ja että tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan kokonaisuuksiin, jotta haitalliset vaikutukset voidaan minimoida ja tekninen toteutettavuus parantaa. Tuulivoimarakentamisen tulee soveltua ympäröivään maankäyttöön ja sen vaikutukset – kuten maisema-, luonto- ja meluvaikutukset – on otettava asianmukaisesti huomioon, samalla kun varmistetaan energiahuollon ja valtakunnallisten sähköverkkoratkaisujen toimivuus.

Jokainen tuulivoimahanke sisältää seuraavat toimenpiteet sekä erillisselvitysten laadinnan:

Osayleiskaavan laadinnan tai muun kaavoitusemenettelyn. Osayleiskaavassa määritellään mm. tuulivoimaloiden sijoittuminen, liikenneyhteydet voimaloille, etäisyydet vaikutukseen ja loma-asumiseen. Osayleiskaavan laadinnan yhteydessä huomioidaan myös alueen luonto- ja ympäristöarvot.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA), jos hankkeessa on kyse vähintään 5 tuulivoimalasta tai tuulivoimaloiden kokonaisteho on vähintään 45 MW (YVA-laki, liite 1). Tapauskohtaisesti Lupa- ja valvontavirasto (LVV) voi vaatia arvioinnin pienemmissäkin hankkeissa, jos hankkeen vaikutukset ovat merkittäviä.

Tuulivoimakaavoitus edellyttää useita erillisselvityksiä, joiden avulla arvioidaan hankkeen vaikutukset ympäristöön, asutukseen ja muihin maankäyttömuotoihin. Selvitysten tarve ja tarkkuus määräytyy kaavatason ja hankkeen vaikutusten merkittävyyden mukaan. Selvityksiä voivat olla:

- **Maisemaselvitys ja näkyvyysanalyysit**, jotka käsittelevät hankkeen vaikutuksia maisemarakenteeseen, kulttuuriympäristöön ja maiseman sietokykyyn
- **Melu- ja välkemallinnukset**, joissa arvioidaan tuulivoimaloiden aiheuttama melu, pienitaajuinen ääni sekä lapojen aiheuttama varjostus- ja välkevaikutus

- **Linnustoselvitykset**, kuten pesimälinnuston kartoitukset, muuttoreittien tarkastelut ja törmäysriskin arviointi
- **Lepakkoselvitykset**, joissa arvioidaan tärkeät lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä vaikutukset lajien suojelutason säilymiseen
- **Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitykset**, joissa arvioidaan vaikutukset kasvillisuuteen, arvoikkaisiin luontotyypeihin, suojelualueeseen sekä uhanalaisiin lajeihin
- **Arkeologinen inventointi**, jossa selvitetään onko alueella suojeltavia muinaisjäännöskohteita
- **Rakennettavuusselvitys**, arvioi alueen soveltuvuutta tuulivoimaloiden rakentamiseen
- **Puolustusvoimien ja lentoturvallisuuden selvitykset**, kuten tutkavaikutusten ja lentoesterajoitusten huomioon ottaminen.
- **Liikenteelliset selvitykset**, erityisesti liikenneturvallisuuteen ja yhteyksien parantamistarpeisiin liittyen.
- **Radioviestinnän ja tutkajärjestelmien vaikutusten arviointi**, jonka avulla varmistetaan, ettei hanke aiheuta häiriöitä tietoliikenne-, sää- tai valvontajärjestelmiin.

Kaavoitusmenetelyssä arvioidaan tarvittaessa myös hankkeen yhteisvaikutukset muiden alueelle suunniteltujen tai jo toteutuneiden hankkeiden kanssa. Selvitykset muodostavat kokonaisuuden, jonka perusteella arvioidaan kaavan lainmukaisuus, tuulivoimarakentamisen sijoittumisen edellytykset sekä ympäristövaikutusten merkittävyys.

Kaavoitusprosessien aikana pyydetään lausuntoja viranomaisilta, kuten Lupa- ja valvontavirastolta, Keski-Suomen elinvoimakeskukselta, Keski-Suomen liitolta, Keski-Suomen museolta, puolustusvoimilta ja Traficomilta. Viranomaisten lausuntojen vaikutukset kaavaratkaisuun arvioidaan kaavan eri vaiheissa.

Kuntalaisilla ja muilla osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavaprosessin eri vaiheissa kaava-aineiston nähtävilläolojen aikaan, yleisötilaisuuksissa sekä mahdollisesti järjestettävien kyselyjen kautta.

Kaupungin ei ole siis mahdollista tehdä päätöksiä kaavoihin liittyen ilman laajaa selvitystyötä, viranomaislausuntoja ja muiden osallisten mielipiteitä. Kaavaratkaisussa yhteensovitetään selvityksen kautta saatu tieto sekä lausuntojen ja kuulemisten kautta saatu tieto.

Tuulivoimahankkeiden rakentamisen lupakäytäntö

Alueella, jossa on voimassa alueidenkäyttölain 77a §:n mukainen tuulivoimarakentamista suoraan ohjaava osayleiskaava, rakentamisluvat tuulivoimaloille voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella. Rakentamislupahakemus tarvittavine liitteineen toimitetaan kunnan rakennusvalvontaan. Rakennusvalvonta arvioi luvan edellytykset rakentamislain mukaisesti ja kuulee tarvittaessa osallisia ja viranomaisia. Jos rakentamisluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät, lupa on myönnettävä.

Johtopäätös

Jämsän kaupungilla ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan perustetta julistautua tuulivoimavapaaksi alueeksi.

Kaupungin päätökset tulee perustua riittävään tietoon. Asiat pitää myös lähtökohtaisesti käsitellä avoimesti ja osallisilla pitää olla mahdollisuus vaikuttaa käsiteltävien asioiden sisältöön eri vaiheissa.

Tuulivoimahankkeet käsitellään tapauskohtaisesti kaavoituksen keinoin. Kaavoitusprosessilla varmistetaan että kaupungin päätöksenteko tuulivoimaloiden osalta perustuu ajantasaiseen tietoon ja riittävään vaikutusten arviointiin. Kaavoitusprosessin aikana viranomaisilla ja muilla osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavaratkaisusta ja aineistoista, johon ratkaisu perustuu.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö 28 §

Ehdotus

Konsernipalvelujohtaja Vesa Urtti

1. Kaupunginhallitus antaa seliteosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.
2. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta annetun selvityksen riittäväksi ja aloitteen loppuun käsitellyksi.
3. Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kvalt 09.03.2026
231/10.00.00/2026

Päätös